

Zase výzo.* Jak moc důležité jsou známky?

Odpověď je jednoduchá - vlastně nejsou. Jsou to jen čísla, která poskytují jakousi prvoplánovou orientační informaci, ale o hloubce znalostí/dovedností známkovaného neříkají prakticky nic. A zároveň podporují ty negativní stránky vzdělávací procesu, které bychom asi od škol neměli chtít.

Jsem si jist, že každé dítě se do první třídy těší. A primárním úkolem školy má být udržet v něm to nadšení co nejdéle, v ideálním případě celých devět let základní povinné docházky. Protože jen tehdy může školák dosahovat individuálních pokroků, pokud se vzdělává s radostí a je ve škole šťasten. Šťastné dítě je motivované dítě; motivované dítě se přirozeně zlepšuje. Jak jednoduché.

Co ale ty známky?

Zkusme pojmenovat alespoň dva základní rozpory, které známky přinášejí.

Rozpor č. 1. Znamky velmi rychle rozdělí třídu do skupin od jedničkařů až po ty s horšími výsledky. A to na základě vzájemného poměřování dětí. A přitom takové porovnávání dětí mezi sebou je naprostý nesmysl. Každé dítě do 1. třídy nastupuje s unikátní výbavou a většími či menšími schopnostmi vzdělávat se a nabývat nějaké míry vědomostí a dovedností. Neexistují ale dvě děti, jimž by osud nadělil identicky to samé vč. totožných rodinných souvislostí. Z toho vyplývá, že -

A. žáka je možné v dobrém konfrontovat jen se sebou samotným a měřit jeho osobní rozvoj, B. když se někdo zlepšuje (a při dobré motivaci a radosti ze školy se zaručeně zlepšuje každý), nemůže být a priori hodnocen špatnou známkou jen proto, že spolužák z lavice vlivem výše zmíněného roste o něco rychleji. Je iluzorní si myslet, že děti mohou umět navzájem stejně. Je ale správné věřit, že mohou být alespoň stejně šťastné.

Rozpor č. 2. Znamky ve skutečnosti neodrážejí žákův pokrok, ale naopak jeho faktický neúspěch. Základní bází je totiž vždy výborná a tato známka se s každou neprokázanou vědomostí/dovedností neúprosně snižuje směrem dolů až k nedostatečné. Nikdy ne obráceně. Je to správně? Podle mě ne. Škola by přece měla hodnotit výhradně úspěch. A ten pocit by mělo zažít každé dítě.

A můžeme dále vést diskuzi i k dalším nikoli nepodstatným faktorům, jako je třeba rozpor spravedlnosti vs. nespravedlnosti, smysl a dopady testování (je to primárně zjištění úrovně znalostí dětí, nebo

naopak klíčová zpětná vazba, že učitelský výklad je veden správným směrem a děti mu dobře rozumějí?) atd.

Jak z toho tedy ven?

Jsem přesvědčen, že při reformě českého (základního) vzdělávání musíme otevřít otázku hodnocení ve školách a vážně debatovat o současném způsobu i jeho nových formách (kombinace známek a slovního hodnocení; jenom slovní hodnocení; jiný způsob?). A především si vyjasnit, k čemu má hodnocení vlastně sloužit. Tedy ke zjištění,

1. čemu všemu se dítě naučilo a jaké nové dovednosti zvládlo (individuální pokrok),
2. k pojmenování, jaké jsou jeho silné stránky,
3. ke zjištění, k čemu ho směřovat při dalším vzdělávání (kde může být jeho místo v životě, aby bylo šťastné i jako dospělý a společnost z něj měla maximální užitek).

Na to známky na škále 1 až 5 při vší své jednoduchosti rozhodně nedokáží odpovědět, resp. odpovědět dostatečně. Nebo ano?

* píšete výzo, nebo vízo?

30. června 2022